

SJ Watson

Voor ik ga slapen

Vertaald door
Caecile de Hoog

Anthos|Amsterdam

Eerste druk 2011
Eenendertigste druk 2013

ISBN 978 90 414 2505 8

© 2011 Lola Communications

© 2011 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,
Amsterdam en Caecile de Hoog

Oorspronkelijke titel *Before I Go to Sleep*

Oorspronkelijke uitgever Transworld

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustraties: voorplat © Veronique Beranger / Getty Images,
achterplat © Johner / Wildcard Images, UK, ontwerp Claire Ward / rw

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Antwerpen

*Ik ben morgen geboren
Vandaag leef ik
Gisteren werd mijn dood*

Parviz Owsia

I

Vandaag

De slaapkamer is vreemd. Niet vertrouwd. Ik weet niet waar ik ben, hoe ik hier terecht ben gekomen. Ik weet niet hoe ik thuis moet komen.

Ik heb de nacht hier doorgebracht. Een vrouwenstem wekte me; eerst dacht ik dat ze bij me in bed lag, toen drong het tot me door dat ze het nieuws las en dat het een wekkerradio was die ik hoorde. Toen ik mijn ogen opendeed was ik hier. In deze kamer die ik niet herken.

Als mijn ogen gewend zijn aan het schemerdonker, kijk ik om me heen. Er hangt een ochtendjas aan de kastdeur – zo eentje die een vrouw zou kunnen dragen, maar dan wel een veel oudere vrouw dan ik – en over een stoel bij de toilettafel hangt een zorgvuldig opgevouwen donkerblauwe broek, maar verder kan ik weinig onderscheiden. De wekker ziet er ingewikkeld uit, maar ik weet het volumeknopje te vinden en dan wordt het stil.

Pas dan hoor ik een schokkerige inademing achter me en besef ik dat ik niet alleen ben. Ik draai me om en zie huid, veel huid, en donker haar met wit erdoorheen. Een man. Zijn linkerarm ligt bloot en aan zijn ringvinger draagt hij een gouden ring. Bijna kreun ik hardop. Hij is dus niet alleen oud en grijs, denk ik, maar ook nog getrouwd. Ik ben niet alleen met een getrouwde man naar bed geweest, maar ook nog, denk ik, in zijn eigen huis, in het bed dat hij waarschijnlijk gewoonlijk met zijn vrouw deelt. Ik ga weer liggen om tot mezelf te komen. Ik zou me moeten schamen.

Ik vraag me af waar zijn vrouw is. Moet ik me er zorgen over maken

dat ze elk moment thuis kan komen? Ik zie voor me hoe ze aan de andere kant van de kamer naar me staat te schreeuwen, en me een slet noemt. Een medusa. Met een hoofd vol slangen. Hoe moet ik mezelf verdedigen als ze verschijnt? De man in het bed lijkt zich echter niet druk te maken. Hij heeft zich omgedraaid en snurkt verder.

Ik blijf zo stil mogelijk liggen. Meestal weet ik nog wel hoe ik in situaties als deze terecht ben gekomen, maar vandaag niet. Er moet een feestje zijn geweest, of misschien ben ik wezen stappen en naar een bar of een club gegaan. Ik moet wel ver heen zijn geweest. Zo ver heen dat ik me er helemaal niets van kan herinneren. Zo ver heen dat ik met een man mee naar huis ben gegaan die een trouwring draagt en haar op zijn rug heeft.

Zo zachtjes mogelijk schuif ik het dekbed van me af en ik ga op de rand van het bed zitten. Ik moet eerst naar de wc. De sloffen bij het bed trek ik niet aan – dat ik het met de echtgenoot heb gedaan is tot daaraantoe, maar ik zou nooit het schoeisel van zijn vrouw kunnen dragen – en op blote voeten sluipt ik naar de overloop. Ik ben me bewust van mijn naaktheid, bang dat ik de verkeerde deur kies en op een huurder stuit of een tienerzoon. Tot mijn opluchting zie ik dat de badkamerdeur op een kier staat, ik ga naar binnen en doe hem op slot.

Ik ga naar de wc, trek door en draai me om om mijn handen te wassen. Als ik de zeep wil pakken merk ik dat er iets niet klopt. Eerst begrijp ik niet wat, maar dan zie ik het. De hand die de zeep vastpakt lijkt niet op de mijne. De huid is gerimpeld en de vingers zijn dik. De nagels zijn ongelakt en afgekloven, en net als bij de man in het bed zit er om de ringvinger een gladde, gouden trouwring.

Ik kijk ernaar en beweeg mijn vingers. De vingers die de zeep vasthouden, bewegen ook. Mijn adem stukt en de zeep valt met een plofje in de wastafel. Ik kijk in de spiegel.

Het gezicht dat me aankijkt is niet van mij. Het haar is minder vol, veel korter geknipt dan ik het altijd draag en de huid van de wangen en de kin hangt een beetje, de lippen zijn dun, de mondhoecken naar beneden gekeerd. Woordeloos geef ik een schreeuw die van de schrik in gekrijs zou overgaan als ik me zou laten gaan. Dan zie ik de ogen. Er zijn weliswaar kraaienpootjes, maar ondanks alles zie ik dat het mijn

ogen zijn. De persoon in de spiegel ben ik, maar twintig jaar te oud. Vijfentwintig. Meer nog.

Onmogelijk. Bevend grijp ik de rand van de wastafel vast. Weer welt er in mijn borstkas een schreeuw op, die eruit komt als een gesmoorde kreet. Ik stap naar achteren, weg van de spiegel, en dan zie ik ze. De foto's. Op de muur en ook op de spiegel zelf. Plaatjes met door vocht gekrulde gele plakkertjes ertussen, waarop met een viltstift woorden zijn geschreven.

Ik kies er zomaar een uit. CHRISTINE staat erop, met een pijltje naar een foto van mij – deze nieuwe, oude persoon die ik ben – waarop ik aan een kade op een bankje zit met een man naast me. De naam komt me bekend voor, maar vaag, het kost me moeite te geloven dat het de mijne is. Op de foto lachen we naar de camera en houden we elkaars hand vast. Hij is knap en aantrekkelijk en als ik goed kijk zie ik dat het de man is met wie ik heb geslapen, de man die ik in dat bed heb achtergelaten. Onder de foto staat BEN, en daarnaast: JE MAN.

Weer stokt mijn adem en ik ruk de foto van de muur. Nee, denk ik. Nee! Dat kan niet... Aandachtig bekijk ik de andere foto's. Allemaal van mij, en van hem. Er is er een waarop ik in een lelijke jurk een cadeau uitpak, op een andere staan we allebei in eenzelfde regenjack naar een waterval te kijken terwijl een jong hondje aan onze voeten snuffelt. Daarnaast hangt een foto waarop ik naast hem zit met een glas jus d'orange aan mijn lippen, in de ochtendjas die ik in de slaapkamer heb zien hangen.

Ik doe nog een stap naar achteren, tot ik koude tegels tegen mijn rug voel. Op dat moment roert zich in mij iets wat ik met een herinnering associeer. Terwijl mijn geest er greep op probeert te krijgen, zweeft het weg als as op een briesje, en realiseer ik me dat er in mijn leven een 'toen' is, een 'voordat', maar wáárvoor, dat weet ik niet. Er is ook een 'nu', maar tussen die twee is niets behalve een lange, stille leegte die me hier heeft gebracht, bij mij en hem, in dit huis.

*

Ik ga terug naar de slaapkamer. In mijn hand heb ik nog steeds de foto – die van mij met de man naast wie ik wakker ben geworden – en ik houd hem voor me uit.

‘Wat is hier aan de hand?’ schreeuw ik, en de tranen stromen over mijn wangen. De man zit met halfgesloten ogen in bed. ‘Wie ben jij?’

‘Ik ben je man,’ antwoordt hij. Zijn gezicht is slaperig, zonder een spoor van ergernis. Hij kijkt niet naar mijn naakte lichaam. ‘We zijn al jaren getrouwd.’

‘Hoe bedoel je?’ zeg ik. Ik wil wegrennen, maar ik kan nergens heen. ‘Al jaren getrouwd? Hoe bedoel je?’

Hij staat op. ‘Hier,’ zegt hij. Hij geeft me de ochtendjas en wacht tot ik hem heb aangetrokken. Zelf heeft hij een pyjamabroek aan die te groot voor hem is, en een wit onderhemd. Hij doet me aan mijn vader denken.

‘We zijn in 1985 getrouwd,’ zegt hij. ‘Tweeëntwintig jaar geleden. Jij...’

Ik val hem in de rede. ‘Wat?’ Ik voel het bloed uit mijn gezicht wegtrekken. De kamer begint te draaien. Ergens in huis tikt een klok, het klinkt zo luid als een hamer. ‘Maar...’ Hij doet een stap in mijn richting. ‘Hoe...’

‘Christine, je bent zevenenveertig,’ zegt hij. Ik kijk naar hem, naar deze vreemde die naar me lacht. Ik wil hem niet geloven, wil niet eens horen wat hij zegt, maar hij praat door. ‘Je hebt een ongeluk gehad,’ zegt hij. ‘Een ernstig ongeluk. Je hebt hersenletsel opgelopen en nu heb je moeite om je dingen te herinneren.’

‘Wat voor dingen?’ zeg ik, hij zal toch niet de afgelopen vijftientwintig jaar bedoelen? ‘Wat voor dingen?’

Hij komt nog een stap dichterbij, alsof hij een angstig dier benadert. ‘Alles,’ zegt hij. ‘Soms vanaf toen je begin twintig was. Soms zelfs nog eerder.’

Mijn geest slaat op hol, data en leeftijden buitelen over elkaar heen. Ik wil het niet vragen maar ik weet dat het moet. ‘Wanneer... wanneer heb ik dat ongeluk gehad?’

Hij kijkt me aan met een gezicht waarop een mengeling van medelijden en angst te zien is.

‘Toen je negenentwintig was...’

Ik sluit mijn ogen. Ook al probeert mijn geest deze informatie te verwerpen, ergens weet ik dat het waar is. Terwijl ik weer begin te huilen komt deze man, deze Ben, naar me toe, naar de deuropening

waarin ik sta. Ik voel zijn aanwezigheid naast me, maar verroer me niet als hij zijn armen om mijn middel legt. Als hij me naar zich toe trekt, laat ik hem begaan. Hij houdt me vast. Samen deinen we zachtjes heen en weer en ik merk dat de beweging op de een of andere manier vertrouwd is. Ik voel me iets beter.

'Ik hou van je, Christine,' zegt hij, en hoewel ik weet dat ik nu moet zeggen dat ik ook van hem hou, doe ik dat niet. Ik zeg niets. Hoe kan ik van hem houden? Hij is een vreemde voor me. Het klopt allemaal niet. Er zijn zoveel dingen die ik wil weten. Hoe ik hier gekomen ben, hoe ik me staande houd. Maar ik weet niet hoe ik dat moet vragen.

'Ik ben bang,' zeg ik.

'Dat weet ik,' antwoordt hij. 'Dat weet ik. Maar maak je nou geen zorgen, Chris. Ik zorg voor je. Ik zal altijd voor je zorgen. Het komt goed. Vertrouw me maar.'

*

Hij zegt dat hij me het huis zal laten zien. Ik ben rustiger geworden. Ik heb een onderbroek aangetrokken en een oud T-shirt dat hij me heeft gegeven. Dan sla ik de ochtendjas om mijn schouders. We lopen de gang op. 'De badkamer heb je al gezien,' zegt hij terwijl hij de deur eraanast opendoet. 'Dit is de werkkamer.'

Er staat een glazen bureau met daarop iets waarvan ik vermoed dat het een computer is, hoewel het er belachelijk klein uitziet, het lijkt wel speelgoed. Daarnaast een staalgrijze archiefkast en aan de muur een planbord. Alles is netjes, ordelijk. 'Hier werk ik af en toe,' zegt hij als hij de deur dichtdoet. We steken de gang over en hij opent nog een deur. Een bed, toilettafel, nog meer kasten. Deze kamer lijkt identiek aan die waarin ik ben wakker geworden. 'Hier slaap je soms,' zegt hij, 'als je er behoefte aan hebt. Maar meestal vind je het niet prettig om alleen wakker te worden. Je raakt in paniek als je niet weet waar je bent.' Ik knik. Ik voel me een toekomstige huurder die in een flat wordt rondgeleid. Een aspirant-huisgenoot. 'Zullen we naar beneden gaan?'

Ik loop achter hem aan de trap af. Hij laat me een huiskamer zien – bruine bank met bijbehorende stoelen, een plat scherm dat met bou-

ten aan de muur is bevestigd en waarvan hij zegt dat het een televisie is – en een eetkamer en een keuken. Niets komt me bekend voor. Ik voel helemaal niets, zelfs niet bij het zien van een ingelijste foto van ons tweeën op een bijzettafeltje. ‘Achter is de tuin,’ zegt hij, waarop ik in de keuken door de glazen achterdeur kijk. Het begint net licht te worden. De nachtelijke hemel wordt inktachtig blauw en ik kan het silhouet van een grote boom onderscheiden, en een schuurtje achter in een kleine tuin, maar meer ook niet. Het dringt tot me door dat ik zelfs niet weet in welk deel van de wereld we zijn.

‘Waar zijn we?’ vraag ik.

Hij staat achter me. Ik zie ons beiden weerspiegeld in het glas. Ik. Mijn man. Van middelbare leeftijd.

‘Noord-Londen,’ antwoordt hij. ‘Crouch End.’

Ik stap naar achteren. Paniek maakt zich van mij meester. ‘Jezus,’ zeg ik. ‘Ik weet goddomme niet eens waar ik woon...’

Hij pakt mijn hand. ‘Maak je geen zorgen. Het komt goed.’ Ik draai me naar hem om, in de verwachting dat hij uit zal leggen hoe het goed zal komen, maar hij gaat er niet op door. ‘Zal ik koffie voor je zetten?’

Even heb ik de pest aan hem, maar dan zeg ik: ‘Ja. Ja graag.’ Hij vult de ketel met water. ‘Zwart, graag,’ zeg ik. ‘Zonder suiker.’

‘Weet ik,’ zegt hij met een glimlach. ‘Wil je geroosterd brood?’

Ik zeg ja. Hij moet heel veel van mij weten, maar voor mij voelt het nog steeds als de ochtend na een onenightstand: ontbijten met een vreemde man in zijn huis terwijl je zint op een elegante manier om weg te komen, om naar huis te kunnen gaan.

Maar daar zit hem de kneep. Dit schijnt mijn huis te zijn.

‘Ik moet even gaan zitten,’ zeg ik. Hij kijkt me aan.

‘Ga maar in de huiskamer zitten,’ zegt hij. ‘Dan breng ik je zo je ontbijt.’

Ik loop de keuken uit.

Een paar minuten later komt Ben ook naar de huiskamer. Hij geeft me een boek. ‘Dit is een plakboek,’ zegt hij. ‘Misschien heb je er wat aan.’ Ik pak het aan. Het is gebonden in plastic dat voor leer moet doorgaan en er zit een slordig gestrikt rood lint omheen. ‘Ik ben zo terug,’ zegt hij, en hij loopt de kamer uit.

Ik zit op de bank. Het plakboek rust zwaar op mijn schoot. Erin kijken voelt als een inbreuk. Dan bedenk ik dat wat erin staat over mij gaat, en dat mijn man me dit boek heeft gegeven.

Ik maak de strik los en sla het boek zomaar ergens open. Een foto van Ben en mij, veel jonger dan nu. Ik klap het dicht, strijk met mijn handen over de kaft, sla het boek weer open en laat de bladzijden als een waaier door mijn vingers gaan. *Dit doe ik waarschijnlijk elke dag.*

Ik kan me er niets bij voorstellen. Ik weet zeker dat er een verschrikkelijke fout is gemaakt, maar toch kan dat niet. Het bewijs is er: de spiegel boven, de gerimpelde huid van de handen op het boek dat op mijn schoot ligt. Ik ben niet degene die ik dacht dat ik was toen ik vanmorgen wakker werd.

Maar wie was dat dan? Wanneer was ik degene die in het bed van een vreemde ontwaakte en alleen maar weg wilde? Ik doe mijn ogen dicht. Ik voel me losgeslagen, zonder anker. Ik dreig te verdwalen.

Ik moet houvast zien te vinden. Ik sluit mijn ogen en probeer me op iets te concentreren, iets tastbaars, het maakt niet uit wat. Maar er is niets. Al die jaren van mijn leven. Verdwenen.

Dit boek zal mij vertellen wie ik ben, maar ik wil het niet opendoen. Nog niet. Ik wil hier een poosje zitten met het verleden als een blinde vlek. In een niemandsland, balancerend tussen wat zou kunnen en wat is. De gedachte mijn verleden te zullen ontdekken maakt me angstig. Te weten te komen wat ik bereikt heb, en wat niet.

Ben komt de kamer binnen en zet een blad voor me neer. Geroosterd brood, twee koppen koffie, een kannetje melk. 'Gaat het?' vraagt hij. Ik knik.

Hij komt naast me zitten. Hij heeft zich geschoren en een broek en een overhemd met das aangetrokken. Nu lijkt hij niet meer op mijn vader, maar meer op iemand die bij een bank of op een kantoor werkt. Niet slecht, denk ik, maar ik druk de gedachte meteen weg.

'Gaat het elke dag zo?' vraag ik. Hij legt een geroosterde boterham op een bord en smeert er boter op.

'Ja, zo'n beetje,' zegt hij. 'Wil je ook?' Ik schud mijn hoofd en hij neemt een hap. 'Het lijkt erop dat je informatie vasthoudt zolang je wakker blijft,' zegt hij. 'Maar als je gaat slapen, raak je het meeste weer kwijt. Is de koffie goed?'